

PROTEST Senegal viert vandaag zestig jaar onafhankelijkheid van Frankrijk. Maar volgens jonge intellectuelen en activisten heeft de voormalige kolonisator het land nog altijd in de houdgreep.

Africa first! Jong verzet tegen oude kolon

Marnel Breure
DAKAR

“We zijn economisch ingepakt door *bleu-blanc-rouge!*” Voor Karim Xrum Xax (39) is het de belangrijkste line uit zijn nieuwe rap tegen Frans neokolonialisme. De Senegalese hiphopper is bezig met opnamen voor de bijbehorende videoclip en heeft zich, een Senegalees vlaggetje in de ene hand en de Franse driekleur in de andere, in een woonwijk in Dakar geposteerd.

Halverwege het nummer, gezongen in het Wolof (de taal van de grootste etnische groep in Senegal), laat hij de Franse vlag met een wegwerpgebaar in het zand van de ongeplaveide straat vallen. Op de achtergrond beelden vrienden een anti-Frankrijk-demonstratie uit.

Xrum Xax maakt deel uit van een collectief van jonge activisten dat zich opmaakt voor de Senegalese onafhankelijkheidsdag op 4 april. Kort voor de nationale feestdag heeft het de campagne ‘France Dégage’ gelanceerd: ‘Frankrijk rot op!’ Voor hen is 4 april geen feest (*fête*) maar een fiasco (*défaite*).

“De Senegalese onafhankelijkheid is een leugen”, zegt coördinator Ousmane Wade (28) in het pand waar France Dégage kantoor houdt.

‘Frankrijk maakt zich op veel manieren schuldig aan neokolonialisme’

Aan de wanden hangen spandoeken met slogans en portretten van Afrikaanse helden als Nelson Mandela en Thomas Sankara. Student bedrijfskunde Wade: “Frankrijk maakt zich op allerlei manieren schuldig aan neokolonialisme.”

Fransse bedrijven zijn niet alleen eigenaar van de nationale telefoonmaatschappij Sonatel, ze beheren ook de Senegalese tolwegen en hebben aanzienlijke belangen in de haven van Dakar. Daarnaast is oliemaatschappij Total een belangrijke speler, zijn supermarktketens als Auchan en Carrefour met een opmars bezig en is de cementindustrie in Franse handen.

Volgens de Senegalese werkgeversorganisatie CNP drijft maar liefst een kwart van de Senegalese economie op ongeveer 250 Franse bedrijven. Daar komt bij dat de voormalige kolonisator, die nog altijd een militaire basis in Senegal heeft, ook de munteenheid CFA controleert (zie kader). Wade: “De veertien Afrikaanse landen die de CFA gebruiken, behoren tot de armste ter wereld. Het wordt tijd om de Afrikaanse belangen voorop te stellen. *Africa first!*”

De beweging achter France Dégage laat zich inspireren door het pan-Afrikaanse ideaal, dat een tegenwicht wil bieden aan westers imperialisme door een gelijkwaardige positie op het wereldtoneel op te eisen. Daarbij is de autonomie van het Afrikaanse continent essentieel.

Hiphopper Karim Xrum Xax. FOTO'S MARNEL BREURE

Anti-Frankrijk-demonstratie in het klein.

WEERSTAND TEGEN CFA NEEMT TOE

De munteenheid CFA werd in 1945 door Frankrijk ingevoerd in de toenmalige Frans-Afrikaanse koloniën. Tegenwoordig wordt de CFA in veertien West- en Centraal-Afrikaanse landen als betaalmiddel gebruikt. **De waarde, die aan de euro is gekoppeld, wordt door Frankrijk gegarandeerd en vastgesteld.**

De CFA-landen zijn verplicht 50 procent van hun deviezenvoorraad bij de centrale bank van Frankrijk te deponeren. Die reserves worden door het Franse ministerie van financiën beheerd en gecontroleerd. Nieuwe biljetten worden in Frankrijk gedrukt.

Voorstanders van de CFA verwijzen naar het stabiele karakter van de munteenheid. Tegenstanders benadrukken dat de autonomie en de economische ontwikkeling van de CFA-landen door de Franse belangen worden ondermijnd. Afgelopen vrijdag nog sprak de Franse minister van financiën Bruno Le Maire tegen dat de CFA geen goed ontwikkelingsmodel biedt. Volgens hem staat Frankrijk open voor ieder voorstel ‘ter verbetering’.

De weerstand tegen de CFA neemt de laatste jaren toe. **Niet alleen in Senegal, ook in Benin en Ivoorkust klinkt protest.**

Ndeye Nogaye Babel Sow: ‘Ik zie het als een zwakgebod dat Senegal zijn beste studenten naar Frankrijk stuurt.’

Ndeye Nogaye Babel Sow (22), een van de initiatiefnemers van France Dégage: “Senegal heeft zich altijd opgesteld als de grote vriend en rechterhand van Frankrijk. Al onze presidenten zijn meelopers.” Sow is woordvoerder van Urgences Panafricanistes, een internationale organisatie die geleid wordt door intellectueel Kémi Séba (37). Die werd in 2017 Senegal uitgezet nadat hij tijdens een demonstratie een biljet van 5000 CFA in brand stak. Hij zou een gevaar zijn voor de openbare orde.

Sow, charismatisch en welbespraakt, bewoont in haar eentje een huurappartement, wat zeer ongebruikelijk is voor een jonge Senegalese vrouw. Toen ze vanwege haar pertinente uitspraken steeds vaker in de media verscheen, stelde haar vader haar voor de keuze: stoppen of vertrekken. Het werd het laatste.

Vanaf haar terras met uitzicht over de oceaan vertelt Sow dat het appartement onlangs overhoop is gehaald door vreemden. Afkomstig uit politieke kringen, vermoedt ze. “Een paar maanden geleden bood een politieke partij me 400 miljoen (600.000 euro) op voorwaarde dat ik me terug zou trekken uit acties tegen de CFA. Dat heb ik geweigerd, maar de boodschap is duidelijk: ik moet ophouden.”

Sow, die drie masterstudies volgt en aan een boek werkt, toonde al eerder standvastigheid. Een studiebeurs voor Frankrijk sloeg ze af. “Ik zie het als een zwakgebod dat Senegal zijn beste studenten naar Frankrijk stuurt.”

Politiek gezien vertaalt de toenemende kracht van het anti-Franse sentiment zich in een stijgende populariteit van Ousmane Sonko (44),

nisator

ten naar Frankrijk stuurt."

die voor grotere Senegalese zelfstandigheid pleit en uit de CFA-zone wil. Bij de presidentsverkiezingen in februari kreeg hij 15 procent van de stemmen, vooral van jongeren. Volgens rapper Xrum Xax is de nieuwe generatie strijdbaarder dan de vorige: jongeren hebben het koloniale minderwaardigheidscomplex ingevuld voor Afrikaans bewustzijn.

Zelf baseert Xrum Xax, die in februari weer eens werd gearresteerd wegens opruiing, zich op een orthodoxe vorm van de islam: hij geeft vrouwen geen hand en maakte een clip waarin hij zich uitsprekt tegen homoseksualiteit. "Vroeger pasten Senegalezen zich aan. Ze deden hun best om netjes Frans te praten, maar mij kan het geen zak schelen of mijn grammatica klopt. Als ik ooit word uitgenodigd door de VN, eis ik een tolk die Wolof praat!"

KIESRAAD

Stemmen Istanbul opnieuw geteld

De Turkse kiesraad heeft besloten om in Istanbul in meerdere districten de stembiljetten opnieuw te tellen. De AK-partij van president Recep Tayyip Erdogan ging in beroep tegen de resultaten die de oppositiekandidaat een overwinning opleverde in de belangrijkste stad van Turkije. Het door de staat gestuurde persbureau Anadolu meldt dat in zeventien gebieden de stemmen worden herteld. Het gaat volgens het staatspersbureau om het tellen van de ongeldige stemmen in zestien districten. In één district worden alle stemmen opnieuw geteld. ANP

VENEZUELA

Guaidó verliest onschendbaarheid

De Venezolaanse oppositieleider Juan Guaidó geniet niet langer politieke onschendbaarheid en kan door de autoriteiten worden aangehouden. De Grondwetgevende Vergadering van het land heft zijn immuniteit op nadat het hooggerechtshof daarom had gevraagd. De zelfbenoemde interim-president Guaidó, tevens voorzitter van de Nationale Assemblee, wordt gesteund door verschillende buitenlandse mogendheden en is een luis in de pels van president Maduro. Die heeft steun van de rechterlijke macht. ANP

ROEMENIË

Beperkingen Laura Kövesi opgeheven

Een Roemeense rechtbank heeft de beperkende maatregel tegen de vroegere anticorruptiechef Laura Kövesi ingetrokken. Daardoor mag zij nu het land weer verlaten en met de pers praten. Kövesi is luis in de pels van de sociaal-democratische regering, die haar vorig jaar wegstuurde als corruptiebestrijder. Ze is kandidaat om hoofdaanklager te worden van het Europees Openbaar Ministerie, dat fraude met EU-geld gaat onderzoeken. Het Europees Parlement herhaalde gisteren zijn steun voor Kövesi's kandidatuur. TROUW

ISRAËL

Lichaam militair na 37 jaar terug

Ongeveer 37 jaar nadat hij vermist raakte tijdens gevechten in Libanon is het lichaam van een Israëliër militair gerepatriëerd. Een vliegtuig van El Al bracht de overblijfselen van Zachary Baumel terug in Israël. Het lichaam was via een niet met name genoemd derde land naar Israël gevlogen. De 21-jarige sergeant Baumel raakte samen met zes andere militairen vermist bij gevechten bij Sultan Yaaqub in Libanon in juni 1982, bij het begin van de Israëliëse invasie in Libanon, vooral gericht tegen Palestijnen aldaar. ANP

Chicago kiest de ultieme outsider als burgemeester

OUTSIDER Chicago heeft Democraat Lori Lightfoot verkozen tot burgemeester. Ze is zwart, vrouw en lesbisch. De ideale vrouw in een stad die elite-moe is.

Lori Lightfoot na haar overwinning. FOTO AP

Jules Ortjens
REDACTIE BUITENLAND

Een echte strijd was het niet. Lightfoot won met meer dan zeventig procent van de stemmen ruim van haar tegenstander Toni Preckwinkle, een andere zwarte Democrate met vergelijkbaar progressieve ideeën. De opkomst was historisch laag, waarschijnlijk omdat de politici zoveel op elkaar lijken. Slechts een derde van de stemgerechtigden ging naar de stembus.

Toch wist Lightfoot zich op bepaalde fronten te onderscheiden van Preckwinkle. Dat had vooral te maken met haar politieke achtergrond, of eerder het gebrek daaraan. Anders dan Preckwinkle, die als raadslid naam maakte in Chicago, kwam Lightfoot pas in beeld toen zij in 2015 werd benoemd tot president van de Chicago Police Board.

Zij kreeg de lastige taak het politieke systeem te hervormen, nadat de zwarte zeventienjarige Laquan McDonald zonder duidelijke aanleiding door de politie was neergeschoten. Lightfoots

rapport daarover was een snoeiharde aanval op de lokale ordehandhaving: het politieke systeem zou lijden aan 'institutioneel racisme' en bovendien zou binnen het korps 'een verantwoordelijkheidscultuur' ontbreken.

Politiegeweld is al lang een dominant onderwerp in Chicago's politiek. De gemeente probeert al jaren van haar imago als gewelddadige stad af te komen. In 2016 beleefde de stad een gewelddadig hoogtepunt, toen meer dan vijfhonderd inwoners omkwamen door wapengebruik.

Ze trok ten aanval tegen het lokale systeem en noemde Chicago's politieke elite corrupt en onrechtvaardig

Lightfoots campagne voor de burgemeesterspost ging over meer dan ordehandhaving. Zo trok zij ten aanval tegen de inrichting van het politieke systeem van de stad en noemde ze Chicago's politieke elite 'corrupt' en 'onrechtvaardig'.

Voorganger

Tegenstander Preckwinkle was vaak het mikpunt van kritiek, omdat zij volgens Lightfoot deel uitmaakt van diezelfde elite. Als doorgewinterde politica heeft Preckwinkle goede banden met de vertrekkende burgemeester van Chicago, Rahm Emanuel. Door corruptieschandalen is die zeer impopulair geworden in de stad en daarom besloot hij zich niet voor een nieuwe termijn verkiesbaar te stellen.

Lightfoots kalme voorkomen hielp haar ook, zeggen waarnemers. "Ze lijkt in alles de antithese van Rahm Emanuel", schreef de *Chicago Reader*. "Lightfoot is kalm, gefocust, geconcentreerd en onafhankelijk". Toch eindigt ook dat artikel met de vraag die in Chicago nu vaker gesteld wordt. "Is onze stad wel klaar voor radicale hervormingen?"

Vertrek van de oude president brengt geen rust in Algerije

OPVOLGING President Bouteflika is weg, maar dat brengt geen rust. De eisen van demonstranten stapelen zich op.

Van onze redactie buitenland

Algerije gaat met het plotselinge vertrek van president Abdelaziz Bouteflika afgelopen dinsdag een spannende fase in. Het optimisme van de Algerijnse demonstranten heeft door zijn vertrek een nieuwe impuls gekregen. En zoals dat vaker gaat met massademonstraties, neemt met het optimisme ook het aantal eisen toe. Niemand weet wat er nu gaat gebeuren, ook Algerije's bondgenoten niet.

Volgens de Algerijnse grondwet zal het hoofd van het parlement, Abdelkader Bensalah, de taken van Bouteflika overnemen en nieuwe verkiezingen organiseren. Maar voor veel demonstranten gaat dat niet ver genoeg. In de Arabische wereld wordt 'interim' al gauw permanent en ze willen niet

dat Bouteflika wordt vervangen door een jongere versie van hem.

"Wat belangrijk is voor ons, is dat we de (interim-, red.) regering niet accepteren", liet advocaat en protestleider Mustapha Bouchachi aan persbureau Reuters weten. "De vreedzame demonstraties gaan door."

Ook Ali Benflis, die ooit het hoofd was van regeringspartij FLN maar tegenwoordig oppositie voert, wil dat Bensalah opstapt. Daarnaast eist hij het vertrek van interim-premier Noureddine Bedoui en het hoofd van de Constitutionele Raad Tayeb Belai. Zij

Frankrijk zegt te hopen op een democratische, kalme en verantwoorde transitie in het land

behoren immers allemaal tot dezelfde klik als Bouteflika.

Ook Algerije's belangrijkste bondgenoten roeren zich. De woordvoerder van het Kremlin waarschuwde voor buitenlandse inmenging in Algerije en zei dat Rusland hoopt dat de ontwikkelingen binnen Algerije 'op geen enkele manier onze vriendschappelijke relatie zal beïnvloeden'. De Franse minister van buitenlandse zaken Jean-Yves Le Drian hoopt dat de Algerijnen 'de democratische transitie nastreven op dezelfde kalme en verantwoorde wijze' als zij eerder deden. De Amerikanen steunen de vreedzame demonstraties.

Rusland, Frankrijk en Amerika maken zich ook zorgen. Algerije is een belangrijke bron van aardgas en olie voor Europa, maar ook een belangrijke bondgenoot in de strijd tegen terrorisme. Algerije voerde in de jaren negentig een bloedige strijd tegen jihadisten, maar tegenwoordig zijn gewapende extremisten met name actief in buurlanden Mali, Niger en Libië. De Europese landen willen instabiliteit in Algerije voorkomen, vooral omdat het land dichtbij Europa ligt.